

Lebanon

Yönetmen: Samuel Maoz

Senaryo: Samuel Maoz

Oyuncular: Yoav Donat (Shmulik), Itay Tiran (Assi), Oshri Cohen (Hertzel)

2009 / İsrail, Fransa; Lübnan, Almanya / İbranice, Arapça, İngilizce / 90'

İsraili yönetmen Samuel Maoz'un yazıp yönettiği 2009 yapımı *Lebanon*, 1982 İsrail-Lübnan savaşının başladığı ilk güne odaklanıyor. Bir tankın içerisinde görev yapan İsrail askerlerinin yaşadıklarını anlatan film, elinden geldiğince izleyiciyi savaş ortamının içine çekmeye çalışıyor. Tanktaki dört askerinin ve onları dışarıdan yönlendiren bir subayın etrafında dönen *Lebanon*, savaşın olağan dışı koşullarının gerçekçiliğini vurgulamak için, doksan dakika boyunca gerçek dünyayı bize tankın kameralarından gösteriyor. Yarattığı bu klostrofobik sıkışmışlık hissiyle de istediğini fazlasıyla elde ediyor.

Film, basit denebilecek bir metaforla başlıyor. Başlarını öne eğmiş ayçiçeklerinin olduğu uçsuz bucaksız bir tarladan, film boyunca sıkışık kalacağımız daracık tanka geçiyoruz bir anda. Shmulik'in gelmesiyle mürettebat tamamlanıyor ve yola çıkılıyor. Uçakların bombaladığı bir sınır kentine girip, geride kalan teröristleri etkisiz hale getirmeye çalışan mürettebatımızın kolay denebilecek bu görevi, zaman geçtikçe içinden çıkılmaz bir hal alıyor. Özellikle Shmulik'in insan öldürüp öldürmemek konusunda içine düşmüş olduğu ikilemler, savaşın pratiğinin teorisinden ne kadar farklı olduğunu gözler önüne seriyor.

Lebanon'i diğer savaş filmlerinden ayıran en önemli özelliklerden birisi, savaş sahnelerinin bizi 'eğlendirmiyor' olması. Bu aralarında *Apocalypse Now* (1979) ya da *Full Metal Jacket* (1987) gibi bir çok önemli savaş filminin düştüğü ortak bir hata. Bu tarz çoğu savaş filminde izleyici olarak savaşın vahşetini hissetmek yerine, bu sahneleri izlerken güzel bir tabloya bakıyor gibi büyüleniyoruz. Oysaki savaşın çok daha temelde yarattığı, gerçek bir katliam tarafı var. *Lebanon*'i bu minvalde düşündüğümüzde, sürekli tankın periskopundan ve kısıtlı bir açıdan izlediğimiz dış dünyada olup bitenler, bizi 'gerçek' savaş ortamının içine sokuyor.

Başka bir önemli nokta da, savaş filmlerinde görmeye pek alışık olmadığımız bir itaatsizlik sorunu. İlk açılış sahnesinde dahi asiliği bakışlardan belli olan Hertzel ve tankın komutanı Assi arasındaki otorite problemi, her karar alma aşamasında havadaki gerginliği bir kat daha arttırıyor. Hertzel'in mantıklı denebilecek itirazlarına karşılık, dört kişilik bir tank içerisinde hiç bir yaptırımı olmayan Assi'nin kendini komutan olarak kabul ettiremeyişi, alıştığımız karizmatik komutanlardan olup son saniye kararları alamayışi ve bu yönleriyle fazlasıyla bize benzemesi, izleyiciyi ayrıca rahatsız ediyor.

Lebanon, kameraların tank içerisinde kullanımı, yakın planları, irrite eden telsiz anonsları ve gerçekçi atmosferiyle övgü toplarken; karakter gelişimi açısından zayıf kalıyor. Her ne kadar askerlerin yaşadıkları ikilemleri ya da travmaları görüyor olsak da, aralarındaki etkileşimden kaynaklı bir değişim yerine, daha stabil diyebileceğimiz bir formda kalıyorlar film boyunca. Ayrıca seyirci olarak karakterleri çok fazla benimseyip, onların hayatlarıyla ilgilenmek yerine dışarıda olup biteni daha fazla merak ediyoruz.

Filmle ilgili eleştirilen bir başka nokta da, böylesine bir görev için görevlendirilmiş İsrail askerlerinin fazla tecrübesiz olmaları. Bu şekilde işin insani boyutunun daha fazla ön plana çıkarılıp, İsrail'in yaptıklarının olduğundan daha dramatik gösterildiğini söyleyenlerin sayısı da azımsanmayacak derecede.

2009 yılında Venedik'te Altın Aslan'ı kazanan *Lebanon*, Ortadoğu'da olup bitenleri merak eden ve gerçekçi bir savaş filmi seyretmek isteyenler için görülmesi gereken bir film.

Kazım Cansever